

Ο ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΘΡΟΝΙΚΗΝ ΕΟΡΤΗΝ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΥ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ.

Τήν Παρασκευήν 22^{αν} Ὀκτωβρίου 2010, ὁ Παναγιώτατος Οἰκουμενικός Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως κ.κ. Βαρθολομαῖος, ἀκολουθῶν ἀρχαίαν συνήθειαν προεξῆρξε τοῦ Ἑσπερινοῦ εἰς τόν ἐν Νεοχωρίῳ ἱερόν ναόν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου ἐπί τῆς μνήμης τοῦ ἁγίου Ἰακώβου τοῦ Ἀδελφοθέου, τήν 23^{ην} Ὀκτωβρίου 2010, θρονικήν ἑορτήν τοῦ Πατριαρχείου Ἱεροσολύμων. Εἰς τό πλαίσιον τοῦ πανηγυρικοῦ τούτου Ἑσπερινοῦ, ὁ Ἐξαρχος τοῦ Πατριαρχείου Ἱεροσολύμων εἰς Κωνσταντινούπολιν Ἀρχιμανδρίτης π. Νεκτάριος προσεφώνησε τόν Παναγιώτατον διά τῆς κάτωθι προσφωνήσεως:

Παναγιώτατε Δέσποτα,

Σεβασμιώτατοι Ἅγιοι Ἀρχιερεῖς,

Εξοχώτατε κύριε Γενικέ Πρόξενε,

Ἀγαπητοὶ προσκυνηταὶ τοῦ Ἱεροῦ Μετοχίου τούτου ,

Τα ἀνέκαθεν πατριαρχικά προνόμια δέον φυλάττεσθαι ἀπαρασάλευτα, καὶ τηρεῖσθαι ἀπαρεγχείρητα, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ δια τῆς αὐτῶν ἐνεργείας πᾶσι κατάδηλα γίνεσθαι• ἕκαστον γὰρ τῶν ὄντων τῶν τε καθ' ἑαυτὰ υφ' ἑστώτων, καὶ τῶν ἐν ἄλλοις το εἶναι ἐχόντων, τῆς οἰκειᾶς ἐνεργείας ἐνεκα πέφυκε• πᾶσα γὰρ ἔξις , ὡσαύτως καὶ ὑπόστασις, ἐνεργείας ἀμοιρούσα, ὡς μὴ οὐσα λογίζεται• προνομίον ἄρα, καὶ τῶν προνομίων ἐξαίρετον τῶν πατριαρχικῶν τὸν ἐπ' ἀδείας ἔχειν τὸν τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου προϊστάμενον τὰς ἐσπερίους εὐχὰς ἐκτελεῖν τὰς ἐπὶ τῆς μνήμης τοῦ Ἁγίου Ἀποστόλου Ἰακώβου καὶ πρώτου τῶν Ἱεροσολύμων Ἱεράρχου γενομένου, ἐν ἐνὶ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει Μετοχιῶν τοῦ Παναγίου καὶ Ζωδόχου Τάφου.

Συνήχθημεν οὖν ἐπὶ τὸ αὐτὸ καὶ πάλιν ἵνα ἀγαλλομένη καρδίᾳ, τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος προεξαρχούσης, τελέσωμεν τὸν ἐσπερινὸν τῆς μνήμης τοῦ Ἁγίου Ἰακώβου τοῦ Ἀδελφοθέου. Συνήχθημεν ἐπὶ τὸ αὐτὸ ὀλίγους μῆνας μετὰ τὴν πανήγυριν τῶν θυρανοξίων τοῦ Ἱεροῦ τούτου Ναοῦ , κατόπιν τῆς ριζικῆς αὐτοῦ ἀνακαινίσεως, παρευρεθέντος σὺν τῇ Ὑψηλῇ Ὑμῶν Θεοτιμῆτῳ Κορυφῇ καὶ τοῦ Μακαριωτάτου Πατρός ἡμῶν καὶ Πατριάρχου τῆς Σιωνίτιδος Ἐκκλησίας κυρίου κυρίου Θεοφίλου.

Ὑποδεχόμενος Ὑμᾶς σὺν τῇ Τιμίᾳ Ὑμῶν Συνοδείᾳ, εὐχὰς ἀναπέμπω τῶ ἐν Τριαδὶ Θεῷ καὶ εὐχαριστίας τῶ Πατρί ἡμῶν καὶ Πατριάρχῃ κυρίῳ Θεοφίλῳ, τῶ καταξιώσαντι με τοιαύτης τιμῆς καὶ εὐλογίας, ὀνομάσαντά με Ἐπίτροπον Αὐτοῦ εἰς τὰ ἐν Κωνσταντιπόλει Μετόχια τοῦ Παναγίου Τάφου, τὰ ὁποῖα ἀπὸ τὸν 17^{ον} αἰῶνα με τὴν παρουσίαν ἐπίσης καὶ αὐτῶν τῶν ἰδίων τῶν Πατριαρχῶν Ἱεροσολύμων, ἐπὶ τριακόσια καὶ πλέον ἔτη διεδραμάτισαν σπουδαῖον ρόλον εἰς τὴν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους, ὅπως περίτρανα ἀποδεικνύεται ἀπὸ τὰς δέλτους τῆς ἱστορίας.

Επιτραπέιτω μοι όμως, Παναγιώτατε Δέσποτα, σήμερα αντί άλλης προσφωνήσεως εν βραχύτητι λόγου, να αναφερθώ εις μιαν των αγιωτάτων μορφών, αι οποίαι οικιακοστρόφησαν την Ιεροσολυμιτικήν ολκάδα εν θαλάσσαις λίαν τεταραγμέναις κατά τους σκοτεινούς κάτω χρόνους. Τον Πατριάρχην Αθανάσιον, καθηγούμενον του εν Νεοχωρίω Μετοχίου του Παναγίου Τάφου, τον οποίον Αρχιμανδρίτην έτι όντα προσεκάλεσεν η Αγιοταφίτικη Αδελφότης, ίνα ανέλθη τας βαθμίδας του σταυρικού Γολγοθά, επί του οποίου από της εποχής του σήμερα εορταζομένου Αγίου Ιακώβου εστήθη ο θρόνος των προκαθημένων της Σιωνίτιδος Πρωτογόνου Εκκλησίας.

Αθανάσιος ο Ε, Παναγιώτατε Πάτερ και Δέσποτα, έλαβε τον της αθανασίας και της ζωής στέφανον κατά το έτος 1845, δόκιμος γενόμενος, «ότι δόκιμος γενόμενος λήφεται τόν στέφανον τής ζωής» (Ιακώβ. Α', 12). Τούτους τους λόγους έγγραφε προς τας δώδεκα φυλάς του Ισραήλ τας εν τη διασπορά ο θείος Ιάκωβος, μακαρίζων δια τούτων τους εις ποικίλους περιπίπτοντας πειρασμούς και περιπετείας της ζωής και όμως υπομένοντας μετά καρτερίας και ανοχής, άνευ τινός γογγυσμού και απελπισίας. Και οι μεν λόγοι ούτοι του Αδελφοθέου ανήκουσιν, είπερ και εις άλλον τινά, εις αυτόν αυτου μάλιστα του αποστολικού θρόνου διάδοχον, τον Ιεράρχην των Ιεροσολύμων Αθανάσιον τον Ε'. Ο δε θεσπέσιος Πάυλος διαγράφων προς τον μακάριον αυτου μαθητήν Τιμόθεον τα της επισκοπικής επαγγελίας καθήκοντα, υπομιμνήσκει αυτόν δια ποίων έργων οφείλει αναδεικνύειν εαυτόν δόκιμον εις το στάδιον της επισκοπικής ζωής: «σπούδασον σεαυτόν δόκιμον παραστήσαι τῷ θεῷ, έργάτην άνεπαίσχυντον, όρθοτομοῦντα τόν λόγον τής άληθείας.». (Β' Τιμ. 15). Ούτως έλαμψεν εν τω νοητώ στερεώματι της Εκκλησίας ο πολύφωτος και αρίζηλος αστήρ της Ορθοδοξίας Αθανάσιος ο Ε',

«Τόν θεόν φοβοῦ καί τας έντολάς Αὐτοῦ φύλασσε, ότι τοῦτο πᾶς ο άνθρωπος» (Εκκλησ. ΙΒ', 13). Τοιούτον σοφόν αποδίδωσι τον ορισμόν του ανθρώπου ο σοφός Εκκλησιαστής, και τοιούτων ανθρώπων γόνος ευκλεής υπήρξεν ο ιερός Αθανάσιος. Γεννηθείς εν Ραιδεστώ τη κατά την Προποντίδα, ανετράφη εκ βρέφους εν φόβω Κυρίου, μορφούμενος την νοεράν μόρφωσιν κατά το παράδειγμα της ευσεβείας και τον βίον των θεοφιλών αυτου γεννητόρων, οίτινες έβλεπον τον υίον «ώς νεόφυτον έλαίας περί τήν τράπεζαν αυτου» (Ψαλμ. Ρκζ. 3) θαλερόν και χλοάζοντα. Ευθύς δε την παιδικήν ηλικίαν παραλλάξαντα απήγαγεν η τα πάντα σοφώς διεξάγουσα και οικονομούσα του Πνεύματος δύναμις τον χρηστόν τα ήθη και αγαθόν την ψυχήν παίδα εις την Αγίαν Πόλιν Ιερουσαλήμ, εις προσκύνησιν των αγίων θεοβαδίστων Τόπων. Εκεί μεταφυτευθείς ο ευλογημένος ούτος της Ραιδεστού βλαστός, έμελλεν αυξήσαι εις μέγεθος αμφιλαφές δια της ευσεβείας, και αναβήναι εις ύψος άορνον δια της ταπεινώσεως, και καρποφορήσαι εκατονταπλασίονα, καθώς το ξύλον εκείνο του Προφητάνακτος «τό πεφυτευμένον παρά τας διεξόδους τῶν ὑδάτων, ό τόν καρπόν αυτου δώσει έν καιρῷ αυτου καί τό φύλλον αυτου οὐκ άπορρηήσεται καί πάντα, όσα άν ποιῆ κατευοδωθήσεται». (Ψαλμ. Α', 3). Εκεί έλαβε την ιεράν αυτου αγωγήν και κατηχήθη τα της θεοσεβείας μαθήματα, υποταγείς εις τινά των πατέρων ως το παιδάριον Σαμουήλ παρα τω Ηλί. Ούτω λοιπόν προτετελεσμένον και δεδοκιμασμένον ανάγει το Πνεύμα το Άγιον εις το θείον και μέγα της ιερωσύνης αξίωμα. Τότε εξήστραπεν ο ζήλος αυτου υπέρ του αγαθού. Τότε έλαμψαν τα ουράνια χαρίσματα, δι ών υπήρχεν προωρισμένος άνωθεν, εις βοήθειαν του Ζωοδόχου Τάφου, ανεφάνη εργάτης ανεπαίσχυντος ο ιερεύς του θεού, ο ζηλωτής Αθανάσιος.

Έτι από των αποστολικών χρόνων και εξής έπεμπον εις Ιεροσόλυμα τας λεγομένας «λογίας» οι απανταχού της Ορθοδοξίας κατατιθέντες όσον ηδύνατο η προηρείτο

έκαστος εις διατροφήν της αυτόθι πρωτογόνου των αγίων εκκλησίας έπεμπον δε αυτάς δια των μάλιστα πιστών και δεδοκιμασμένων ανδρών, ως μαρτυρεί ο Παύλος γράφων προς τους εν Κορίνθω πιστούς: «Περὶ δὲ τῆς λογεΐας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους, ὡσπερ διέταξα ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Γαλατίας, οὕτω καὶ ὑμεῖς ποιήσατε. 2 κατὰ μίαν σαββάτων ἕκαστος ὑμῶν παρ' ἑαυτῷ τιθέτω θησαυρίζων ὅ,τι ἂν εὐδοῶται, ἵνα μὴ ὅταν ἔλθω τότε λογεΐαι γίνωνται. 3 ὅταν δὲ παραγένωμαι, οὐς ἂν δοκιμάσητε, δι' ἐπιστολῶν τούτους πέμψω ἀπενεγκεῖν τὴν χάριν ὑμῶν εἰς Ἱερουσαλήμ·». (Α' ἹΚορινθ. Ἰστ' 1-3). Τοιοῦτος ἀπεστάλη προς τους ἀδελφούς παρὰ των αγίων εν Ἱερουσαλήμ και ο ευδόκιμος Αθανάσιος. Στέλλεται λοιπόν μετα τινός γέροντος μακράν εις διαπόντιον ἀποδημίαν, υποφέρει κόπους, υπομένει θλίψεις, στερήσεις, ταλαιπωρίας κακουχίας, υπακούων μετα καρτερίας εις την διαταγήν της Εκκλησίας αυτού και εις την αποστολικήν νουθεσίαν, «Σὺ οὖν κακοπάθησον ὡς καλὸς στρατιώτης Ἰησοῦ Χριστοῦ». (Β' Τιμ. Κ.) Μετά ταῦτα επανέρχεται εις ταύτην την Βασιλεύουσαν, όπου μετά τα την προς Κύριον εκδημίαν Αβραμίου και Προκοπίου των Αγίων Πατριαρχῶν παραλαμβάνει αὐτόν εις την συνοδείαν αὐτοῦ ο Ἄνθιμος, ο αγιώτατος και σοφώτατος ἐκεῖνος Ἱεράρχης, ὅστις, μέγала φρονῶν περι του Αθανασίου ἀπολύει αὐτόν εις πολύ εκτενέστατον στάδιον προς τα ἴχνη των ενδόξων αὐτοῦ προκατόχων. Παῖσιου του ευαρεστήσαντος τον θεόν δια της ασκήσεως , και των θαυμάτων την χάριν παρ' αὐτοῦ κομισαμένου, Νεκταρίου του Λατινομάστιγος, του της υγιούς διδασκαλίας το νέκταρ εις την Εκκλησίαν του Χριστοῦ πελαγίσαντος. Δοσιθέου του θεσπεσίου στύλου του ακλονήτου της Ανατολικῆς Εκκλησίας, του των αιρέσεων ολέθρου, του κολοσσαίου και ακαταμαχήτου προπυργίου της Ορθοδοξίας. Χρυσάνθου, του χρυσοῦ ἀνθους της Εκκλησίας, του κληρονομήσαντος τον ζήλον και την σοφίαν και τον θρόνον και τας ἀρετάς του κατὰ σάρκα συγγενούς αὐτοῦ Δοσιθέου. Εφραίμ του ευφράναντος την εκκλησίαν δια της μελιρρύτου διδασκαλίας αὐτοῦ.

Τούτων λοιπόν των ἀληθῶς Μακαριωτάτων Πατριαρχῶν τας οδοιπορίας ἱχνεύων και ο Αθανάσιος ἀποστέλλεται εις την εξαρχίαν της ἄνω και κάτω Ἰβηρίας. Εκεί διέτριψε δωδεκαετίαν ὅλην, παρα πάντων των εν ἐκείνοις τοῖς κλίμασιν ὀρθοδοξούντων λαῶν τιμῶμενος ενταυτῷ και τιμῶν το Ἱερόν αὐτοῦ κατάστημα. Εκεί εδοξάσθη δια την ταπείνωσιν και την σεμνότητά του και ἀπό των τα σκήπτρα των ἐκείσε δύο ηγεμονῶν κατεχόντων φιλοχρήστων Καισάρων. Ἀλλ' ὅμως οὐδ εν τοιαύτη τη παροικία διετέλεσε ἀπείραστος ο Αθανάσιος. Στίφη ἐνόπλων εκ της γείτονος Περσίας εἰσέβαλον εις την Ἰβηρίαν και την χώραν ἐδήωσαν και πολλά κακά ἐπέφεραν κατὰ του ὀρθοδόξου πληρώματος. Καταλαβόντες δε την Τυφλίδα πολλές θλίψεις και στενοχωρίας ἐπέφερον εις πάντας. Εκεί ωδίνισε ωδίνας μετά των ἄλλων, και ο Ἐξάρχος Αθανάσιος, μετά δε την ἄλωσιν και του φρουρίου της Τυφλίδος ἐξ ἐφόδου, ο Αθανάσιος μόλις σώζεται δια σαργάνης και διαφεύγει την αιχμαλωσίαν κρυβείς ἐπι χρόνον πολύν εις τα Καυκάσια και Κεραύνεια ὄρη, ἀπώλεσας πᾶσαν αὐτοῦ την ουσίαν. Μετά τούτους δε τους σφοδρούς και θυελλώδεις των πειρασμῶν χειμῶνας, επανέρχεται εις την βασιλίδαν των πόλεων, ἥτις ἐμέλλε μετ οὐ πολύ γενέσθαι της δόξης αὐτοῦ το ἐξαίσιον θέατρον, και αναπαύεται μικρόν ἀπό των πόνων και κόπων εν τη κατὰ το Νεοχώριον αὐτοῦ ηγουμενία, ἵνα πάλι ἀποδυθῆ εις αὐτούς ενδοξώτερον του λοιπού και γενναιότερον, εις ο περιέμενεν αὐτόν λαμπρόν της δοκιμασίας στάδιον.

Οποία ἦτο η κατάσταση των πραγμάτων ἐκείνης της εποχῆς τόσο των εκκλησιαστικῶν ὅσον και των του λαοῦ δύναται τις ευκόλως να ἀνεύρη ἀνατρέχων εις την ἱστορίαν. Λαίλαψ και τυφῶν και καταιγίς χειμῶνος κατακαλύπτει και συμπυκνοί και σκοτίζει τον ὀρίζοντα. Φωνή πολέμου και αιχμαλωσίας και πάσης

κακώσεως κατέπληξε και ενέκρωσε πάσαν ψυχήν και πάσαν καρδίαν χριστιανού. Εις μίαν δύσκολον δια την Εκκλησίαν ώραν απέρχεται εις την εν ουρανοίς Ιερουσαλήμ ο Πατριάρχης Πολύκαρπος. Εν τοιαύτη εποχή εγχειρίζεται την πηδαλιουχίαν της Πατριαρχίας ο Αθανάσιος. Και από εκείνης της ημέρας κατέπιε πολύν λύπην και εψωμίσθη πολλά δάκρυα δια την οικτράν και οδυνηράν κατάστασιν του Γένους και ιδιαιτέρως δια την του Ιεροσολυμιτικού θρόνου τοιαύτην. Τριάντα εκατομμύρια γρόσια επεβάρυνον τον Άγιον Τάφον και την καρδίαν του Πατριάρχου Αθανασίου. Εις διάστημα περίπου δέκα ετών τη συνδρομή του Οικουμενικού Πατριάρχου και της Μεγάλης Εκκλησίας, των Ομογενών, των Ορθοδόξων αδελφών της Ρωσίας Ιβηρίας και Δακίας κατάρθρωσεν ο πολυάθλος Πατριάρχης την εξάλειψιν σχεδόν του χρέους, το οποίον ηπέιλη την απεμπόλησιν της ιδιοκτησίας υπο του Ορθοδόξου γένους των Ρωμαίων των Παναγίων Προσκυνημάτων. Αλλ' ουχί μόνον το χρέος απέσβεσε, αλλά και επισκευάς ναών εξετέλεσε. Άπαντα σχεδόν τα ευαγή Μοναστήρια του Παναγίου Τάφου και τους ναούς και τα άλλα οικοδομήματα, τα μεν πεσόντα ανήγειρε, τα δε πεπονηκότα υπό του χρόνου ανεκαίνισε. Και εις άλλας δε άλλων κλιμάτων Εκκλησίας ανοικοδομουμένας συνέτρεξε και μάλιστα τας εν Κωνσταντινουπόλει. Και εις τον περικαλλέστατον Ναόν της Ζωοδόχου Πηγής μετά χαράς και προθυμίας συνέδραμε και τα εν Φαναρίω και Χάλκη Μετόχια του Παναγίου Τάφου επηνόρθωσε. Αλλά και του Πατριαρχικού Ναού του Αγίου Γεωργίου την περιφανή ανέγερσιν συνέδραμε.

Και σοφίας όμως πολυγραμμάτου ημοίρησεν ο Αθανάσιος, και προς τούτο μέγας ήτο ο διακαής αυτού ζήλος υπέρ της παιδείας του έθνους ζήλος. Συνιστάτο ελληνικόν σχολείον οπουδήποτε της πατρώας γής; Πρώτος ο Αθανάσιος ίνα πρώτος πάντων συνεργήση δια χρημάτων. Αυτός και εις την λαμπράν του Γένους Σχολήν ότε εν τη Ξηρά Κρήνη ελειτούργη ετήσιον βοήθειαν συνεισέφερε, και το εν Χάλκη Φιλολογικόν Φροντιστήριον πέντε ολόκληρα έτη γενναίως υπεστήριξε. Αλλά και δια την μονήν της Αγίας Τριάδος, ότε εκ βάθρων ανεκαινίσθη, συνετέλεσε ο Αθανάσιος ού μικρόν ουδέ μνείας έλλασον.

Αμέτρηται αι ευεργεσίαι του πολυάθλου Πατριάρχου, τιτάνιοι οι αγώνες αυτού, απερίγραπτον το των ευαγών αυτού πράξεων προς την Εκκλησίαν και το Γένος.

Πρεσβύτης και προβεβηκώς τη ηλικία, το καλλίνικον αυτού τέλος προετοιμάσας και φοβούμενος, ίνα μη αιφνίδιος θάνατος ανάψη σκάνδαλα και ταραχάς εν τη Εκκλησία των Ιεροσολύμων, ηρετίσατο αριστίνδην κατά την αρχαίαν του θρόνου συνήθειαν και ανέδειξεν επινεύσει της Αγιωτάτης Αυτού Συνόδου, υποψήφιον της Πατριαρχείας Καισάρειον, Καισαρείας της Φιλίπου Επίσκοπον. Εκείνου δε θανόντος εξελέξατο άυθις τον Αρχιεπίσκοπον θαβωρίου Ιερόθεον. Δυστυχώς όμως τη επιρροή παρά τη Υψηλή Πύλη του Ηγεμόνος της Σάμου Βογορίδου, όστις απεστρέφετο τον Ιερόθεον, δεν ενεκρίθη η εκλογή και η αναγνώρισις αυτού υπό του Σουλτάνου και αντ' αυτού εξελέγη ουχί πλέον εν Κωνσταντινουπόλει ως ήτο έθος αλλ' εν Ιεροσολύμοις πλέον τη συνδρομή της Ρωσικής Κυβερνήσεως ο Κύριλλος ο Β' ο από Λύδδης, ο εψηφισμένος Ιεροσολύμων Ιερόθεος ο από θαβωρίου απεστάλη ως Έξαρχος εις Ρωσίαν μετά δε την παρέλευσιν ολίγων ετών εξελέγη Πατριάρχης Αντιοχείας.

Εξομολογηθείς ουν πάλιν και πολλάκις εις τον πνευματικόν αυτού πατέρα ο ιερός ποιμήν και βλέπων παρούσαν την τελευταίην αυτού, εζήτη παρ' αυτού επιμόνως το μέγα και αγγελικόν του μοναχικού βίου σχήμα.

Και ιδού λοιπόν εν μέσω απλέτου και ανεσπέρου φωτός και αγγέλλων

περυγιζόντων ευρέθη, ουχί πλέον ο Πατριάρχης Αθανάσιος, αλλ' ο μοναχός Αθανάσιος, υιός μετανοίας και ευτελούς απαρνήσεως το αγγελικόν σχήμα ενδεδυμένος. Φθάσας δε εις την δύσιν του επιγείου αυτού βίου συγχωρηθείς και συγχωρήσας τους πάντας παρέδωκε το πνεύμα εις τας χείρας του Δημιουργού και Δεσπότη. Το ιερόν αυτού σκήνος εκηδεύθη εις τον Πατριαρχικόν Ναόν και παραπλεύσαν τον Βόσπορον ενταφιάσθη εν τω Ιερώ Ναώ τούτω του Αγίου Γωργίου δόκιμος γενόμενος και λαβών τον στέφανον της ζωής.

Ο θεός μακαρίσαι την ψυχήν αυτού και αξιώσαι και ημάς του στεφάνου της ζωής .
Αμήν

Έκ τῆς Ἀρχιγραμματείας.